

6. Samuel, Koningen en Kronieken

D. T. Brinkman

Algemeen

De zes boeken 1 Samuël, 2 Samuël, 1 Koningen, 2 Koningen, 1 Kronieken en 2 Kronieken beslaan de geschiedenis van het volk Israël van Samuël - de laatste Richter en tevens groot profeet - tot het einde van de Babylonische gevangenschap. In totaliteit ca. 600 jaar geschiedenis. Deze periode kan in drie grote delen worden onderverdeeld:

1. Einde van de Richteren: Eli en Samuël;
2. Het 12 stammen rijk, onder Saul, David en Salomo - in totaal 120 jaar;
3. De verdeelde Koninkrijken: Israël en Juda.

I Samuël

Samuël leefde ergens rond 1100 - 1050 v.Chr. en is de link tussen de Richteren- en de Koningen tijd. Hij was geboren in Rama, ten Noorden van Jeruzalem, en is er ook begraven. Samuël was uit de stam Levi. Aangenomen wordt dat Samuël de eerste 24 hoofdstukken heeft geschreven en na zijn dood, hoofdstuk 25, het boek verder geschreven of afgemaakt is door de profeten Nathan en Gad.

Samuël: Profeet en Richter

Het begint met de geboorte van Samuël die, door zijn moeder, wordt afgezonderd voor het werk van God (lees 1 Samuël 1). Samuël werd, in plaats van de corrupte zonen van Eli, de Richter over Israël. Een niet nader genoemde "man Gods" profeteert tegen Eli en over zijn zonen alsmede over Samuël.

Samuël is lange tijd Richter (Rechter) over Israël. Als hij oud geworden is en zijn zonen die taak overnemen zijn zij echter net als de zonen van Eli: corrupt. Het volk wil daarom een Koning. Samuël stelt Saul aan (hoofdstuk 9, 10). Helaas valt Saul in zonde, hij is ongehoorzaam en Samuël stelt, hoofdstuk 16, in opdracht van God een nieuwe Koning aan: David. Dit is reeds geruime tijd nadat Samuël als oude man publiek afscheid nam van het volk en zijn taak neerlegde als Richter (hoofdstuk 12) en profeet. We zien hier echter dat God bepaald wanneer een profeet zijn taak ten einde is!

Samuël stelt David aan, maar het duurt nog geruime tijd voordat David daadwerkelijk Koning wordt. Hoewel hij weet dat het Koningschap hém toebehoort, eist hij het niet op.

David trok door de woestijnen van Israël met een eigen groep mannen; een "privé legertje" van meer dan 600 mannen (1 Samuël 25:13). David's "leger" of bende bestond uit zijn broers, familieleden, mensen die "in moeilijkheden verkeerden", mensen die gevlucht waren voor hun schuldeisers, "ieder die verbitterd was" (1 Samuël 22:2). Hieronder uiteraard ook de nodige mensen die teleurgesteld waren in Saul of voor hem op de vlucht waren.

Als wapen had David het zwaard van Goliath - door hem verslagen - die hij kreeg van de priester (1 Samuël 21:9).

Steun van geestelijkheid en bevolking voor David

In het 22e hoofdstuk lezen we dat Saul de priester die -in onwetendheid- David bij zijn vlucht had geholpen alsmede 85 andere priesters liet doden. Eén van de zonen van de priester, Abjatar, ontkomt en vlucht naar David. Hij, David, zegt Abjatar bij hem te blijven. Abjatar had tevens de efod meegenomen. Dit betekende feitelijk, door Sauls moordadige actie tegen de priesters en door Abjatar's vlucht naar David, Saul geen steun meer van de geestelijkheid genoot nog afgezien van het feit dat de enige priester met gezag zich bij David en zijn mannen had gevoegd. Later wordt de zoon van Abjatar, tijdens de regering van David, priester. We zien dat David trouw is aan degenen die hem trouw zijn en hun trouw beloofd, aan hen en hun familie's.

David en zijn mannen houden zich in leven in de woestijnen en de bossen met wat ze krijgen van de mensen. Hij was een grote held in Israël en kon daarom rekenen op de bevolking. In de tussentijd verslaat hij met zijn privé-leger ook nog eens de Filistijnen bij Keïla. De buit zal flink geweest zijn

evenals het eerbetoon van de inwoners van deze stad (voedsel, vee e.d.). Ook 1 Samuël 25 laat zien hoe David en zijn mannen de gewoonte hadden mensen te beschermen en in ruil daarvoor enige genoegdoening verwachtten (en kregen). Daarnaast beroofde hij met zijn leger de Amelekieten, Gesurieten etc vanuit zijn (latere) basis in het land van de Filistijnen. David en zijn mannen vergaarden zich op die manier vee, goederen en geld. Saul's leven eindigt triest, hij pleegt - hoofdstuk 31 - samen met zijn zonen zelfmoord op het slagveld. Hiermee eindigt dit boek.

Wie het boek leest zal opvallen dat er nogal wat bloed vergoten werd. Eén van de redenen waarom David later de Tempel niet mocht bouwen: hij had (teveel) bloed aan zijn handen. Wel handelde David naar de wet, dat is: het "oog om oog, tand om tand" maar ook in het verdelgen -conform de oorspronkelijke opdracht aan Israël- van de diverse afgoden dienende volken. Daarmee roeide hij effectief veel van de afgoderij uit in dat gebied en legde de basis voor zijn Koninkrijk. Daarnaast zorgde hij dat er tijdens zijn regering en dat van zijn beroemde zoon, Salomo (in het begin), een zuivere godsdienst was in Israël.

II Samuël

Het boek II Samuël, dat niet door Samuël geschreven is uiteraard, handelt nagenoeg volledig over David: Zijn Koningschap, persoonlijk leven, daden etc. alsmede zijn militaire successen. David verenigt succesvol het volk, maakt er één land van in plaats van een verzameling losjes aan elkaar verwante stammen met een eigen hoofdstad dat politiek en religieus centrum wordt: Jeruzalem. Hij onderwerpt de Filistijnen, verslaat de Ammonieten en maakt de Arameeërs tot zijn schatplichtigen, en in een 2e oorlog maakt hij de Ammonieten tot slaven van Israël en laat ze stenen bakken.

In II Samuël zien we ook het [Davidische Verbond](#) ingesteld worden. "En ik zal zijn koninklijke troon **voor immer** (= altijd) bevestigen [...] Uw huis en uw koningschap zullen voor immer bestendig zijn voor uw aangezicht, ***uw troon zal vast staan voor altijd***" (II Samuël 7:8-16).

Het boek laat David zien als een groot staatsman en militair maar ook als dichter en musicus. Een groot deel van de Psalmen is door hem geschreven. Hoewel David in de kinderverhalen voor ons vaak wordt neergezet als "de herder" en de dappere soldaat die niet met de slinger de reuze Goliath versloeg was hij veel meer: een zeer ontwikkelde man met veel gaven! Hij gebruikte ze ten dienste van zijn volk, Israël. David was "een man naar God's hart", maar dat betekende niet dat alles wat hij deed God's goedkeuring kon krijgen, integendeel. Het tekent de Bijbel hierin dat er éérlijk verslag gedaan wordt van David's handel en wandel. Niets wordt verzwegen, ook niet zijn falen. Maar de les die we leren is dat David een man naar God's hart was omdat hij zijn fouten en zonden oprecht belééd voor de Here!

I Koningen

Dit boek begint met de dood van David en zijn opvolging door Salomo. De keuze voor Salomo was niet geheel in de lijn der verwachting van de mensen en zeker niet de verwachting van David's tweede zoon: Adonia. Deze had zichzelf al tot Koning uitgeroepen en gedroeg zich dusdanig. David verhoed dit en benoemt Salomo daarom als Koning en zet hem reeds tijdens z'n eigen leven op de troon om te regeren over Israël.

Salomo: de grootste Koning van Israël

Salomo was de grootste Koning die Israël ooit heeft gehad. Zijn regeringsperiode wordt vaak aangeduid als de "Gouden Eeuw" van Israël. Na zijn vader David -die 40 jaar regeerde- regeert Salomo eveneens 40 jaar en zet voort wat zijn vader was begonnen. Hij bouwt het rijk verder uit door vergroting van het grondgebied, verbonden met omliggende landen en hij bouwt de éérste Tempel. Hoewel schrijfcritici hebben gepoogd het een en ander over Salomo "onderuit te halen", hebben met name de archeologen bewezen dat Salomo een ontzettend welvarend Koninkrijk bestuurde. De fameuze stallen van Salomo bijvoorbeeld zijn ontdekt alsmede andere archeologische bewijzen. Zijn enorme wijsheid was alom bekend.

Het rijk besloeg het huidige Israël vanaf Egypte (inclusief Gaza), grootste deel van Jordanië, groot deel van Libanon en Syrië (Aram). Een uitgestrekt rijk, in het Zuiden en Oosten door woestijn

begrensd, in het Noorden grenzend aan Turkije.

Helaas beging Salomo de fout dat hij ongelovige vrouwen huwde, vrouwen van buiten Israël. In 1 Koningen 3 lezen we dat hij zich middels een huwelijk met de zuster van de Farao zich verzwagerde met de Farao van Egypte. Uit menselijk oogpunt een verstandige keuze - een vrouw uit het Koningshuis van een naburig land huwen - maar uit het oogpunt van de Wet van Israël niet. Later huwt Salomo meer vrouwen totdat hij een harem heeft met duizend vrouwen, 700 vrouwen uit vorstenhuizen en 300 bijvrouwen (1 Koningen 11). Het werd zijn ondergang in die zin dat hij de afgoden begon te vereren die door zijn vrouwen en bijvrouwen werden gediend. Hij bouwt zelfs altaren (hoogten) voor Kemos, de god van Moab, en de Moloch waaraan kinderen werden geofferd!

Scheuring van het rijk

Afgoderij kan nooit ongestraft blijven; God straft Salomo en het Koningshuis van Juda door het rijk uitéén te laten vallen. Omwille van David laat God één stam (Juda) over. Een rijk wat in géén verhouding stond tot het rijk van Salomo!

De reden voor de scheuring lag, uiteraard, in het feit dat God dit zo besloten had. De zoon van Salomo, Rechabeam, wilde zich tot Koning laten uitroepen. Het volk wilde hem wel als Koning maar zij vroegen hem om een milder bewind. Salomo, zo lezen we hier dus tussen de regels door, was een heerser die een "zwaar juk" op het volk had gelegd (belastingen, dienst doen in het leger, ten gunste van zijn hofhouding?). Rechabeam laat, onder invloed van zijn vrienden en jonge raadgevers, het volk weten dit niet van zins te zijn en kondigt aan dat zijn bewind nog zwaarder zal zijn dan dat van Salomo. Hij dacht zich als een despoot te kunnen gedragen. Het antwoord van het volk was hierop: "zorg dan maar voor jezelf, wij onderhouden het huis van David niet langer" (12:16).

Jerobeam, een -blijkbaar- populaire dienaar van Salomo, wordt door de volksvergadering van de tien stammen tot Koning gekozen. Op dat moment zien we ook voor het eerst dat de tien stammen "Israëlieten" worden genoemd. Juda en Benjamin gaan verder als "Juda" - waar wij de naam "joden" aan ontleen.

In het overige van 1 Koningen zien we de diverse koningen elkaar opvolgen. De één leeft rechtvaardig voor God, de ander verleid het volk tot zonde, etc. Ook zien we Elia verschijnen en optreden als profeet, Elisa geroepen worden als profeet en het boek eindigt met de dood van Achab, de Koning van het Noordelijke Rijk, de Tien Stammen.

Omri: de Moabitische Steen

In 1 Koningen 16:21-28 komen we ook nog Omri tegen. Hij wordt weleens "de David van de 10 stammen" genoemd, in die zin dat hij een heerser was die voor de 10 stammen veel betekende in politieke en militaire zin ("dappere daden"). Stichter van de stad Samaria. Hij "deed wat kwaad was in de ogen van de Here" en daarin overtrof hij al z'n voorgangers. Zijn bestaan wordt bevestigd door een aantal buitenbijbelse, archeologische, bronnen: met name geschiedschrijving van andere volken rondom. Eén hiervan is de "Moabitische Steen", tegenwoordig te vinden/in eigendom van het Louvre. Het bevat een inscriptie van de koning van Moab waarop hij laat vastleggen dat hij in opstand kwam tegen Achab (1 Koningen 17, getrouwd met Izebel), de zoon van Omri, en het volk van Moab heeft bevrijd van de onderdrukking van Israël. Tevens staat op de steen dat hij de vrouwen en kinderen van Israël die hij gevangen had genomen offerde aan Astarte, de vruchtbaarheidsgodin. Oftewel de vrouwen van Israël werden tot prostitutie gedwongen - een verschrikkelijk lot. Hier blijkt hoe hard en medogenloos de heersers uit die tijd met de mensen omgingen, men kende geen enkele genade of mededogen. Het geeft ook aan, echter, dat Omri inderdaad een krijgsheer was die het Tien Stammen-rijk had uitgebreid en daarbij Moab tot zijn gebied had weten te maken. Over dit deel van de geschiedenis is verder weinig bekend.

II Koningen

De geschiedschrijving gaat in II Koningen verder en we zien dat het begint met een verdere verzwakking van het Tien Stammen rijk, Moab weet zich van Israël af te scheiden. In hoofdstuk 2 lezen we over de opnemings van Elia en dat vervolgens Elisa hem opvolgt. Elisa's optreden begint met diverse wondertekenen waardoor God hem bevestigd als zijnde een "man Gods". In 1 Koningen 4:42-44 zien we een bijzonder teken, dat we ook kennen uit het Nieuwe Testament (Wonderbare spijziging,

vgl. Matteüs 14:13 v.v).

Het boek beslaat een periode van ca. 250 jaar. De eerste helft beschrijft het optreden van de profeet Elisa, die ca. vijftig jaar als profeet optrad. In het boek wordt ook de profeet [Jona](#) genoemd en bevestigd dat hij daadwerkelijk geleefd heeft én het is een erkenning van hem als profeet. (1 Koningen 14:25.) De Joden nemen over het algemeen aan dat dit boek door Jeremia geschreven is c.q dat hij de uiteindelijke samenstelling van het boek heeft gedaan.

Val van Israël

2 Koningen beschrijft de geschiedenis tot het einde van het noordelijke 10 stammen rijk en vervolgens gaat het verder met het rijk Juda, tot aan haar val. In hoofdstuk 17 lezen we over de val van Israël: in eerste instantie worden ze schatplichtig aan Assur, maar omdat de koning, Hosea, de schatting niet meer betaalt en middels een geheime samenwerking met Egypte onder de bezetting uit probeert te komen besluit Assur het land weer binnen te vallen en de bevolking te deporteren.

Overigens was deze deportatie niet een volledige deportatie. In die tijd had men de gewoonte alleen de leiders van het volk (geestelijkheid, adel, koningshuis, bestuurders e.d.) weg te voeren in gevangenschap en liet men de boeren, arbeiders en handwerkslieden vaak achter, bestuurd door mensen uit het eigen volk. Daarnaast deporteerde men vaak andere volken dan weer (gedeeltelijk) naar het overwonnen gebied, en zo ontstonden dan mengvolken. Een effectieve manier om het nationalisme te bestrijden en opstanden te voorkomen. Op deze manier is **het volk van de Samaritanen** ontstaan: een mengvolk van achtergebleven Israëlieten met "geïmporteerde" buitenlanders.

De Samaritanen zijn een nog steeds bestaand "volk", en hebben het gebied nooit verlaten. We zien ze ook in de tijd van de Here Jezus. Ze hebben een (antieke) vorm van Jodendom, gebaseerd op de vijf boeken van Mozes, en vormen een bevolkingsgroep van nog slechts een paar honderd mensen.

Val van Juda

Vanaf hoofdstuk 24 zien we de ondergang van het rijk van Juda. We zien hier hetzelfde patroon als bij Israël; eerst worden ze schatplichtig, komen in opstand en worden daardoor gedeporteerd. Het land, inclusief de Tempel, wordt leeggeroofd. Ook hier zien we dat iedereen die -als mens- ook maar éné "waarde" had voor Nebukadnessar meegenomen wordt, alleen de armen worden achtergelaten (24:14). Als bestuurder wordt een oom van Jojakim, Matanja - die de naam "Sedekia" krijgt -, als koning aangesteld. Jojakim overigens was een broer van Joachas -de [zoon van Josia](#)- die door de Farao, Neko (die op dat moment Juda schatplichtig gemaakt had en onder zijn bestuur had geplaatst), op de troon was gezet (II Kronieken 36).

Ook de vazal Sedekia komt in opstand tegen Babel - alle huizen worden, in antwoord hierop, door het leger van Babel platgebrand, alsook de Tempel, en de muren van de stad worden omvergehaald waardoor het nagenoeg een onbewoonbare en zeker niet te verdedigen stad was geworden. Alles van waarde -wat er nog resteerde- wordt meegenomen naar Babel. Het restant van het volk wat dan nog achterblijft komt later nog één keer in opstand in die zin dat ze de door Nebukadnessar aangestelde heerser en zijn Babylonische dienaren ter dood brengen.

Farao Tachpanches

Ze vluchten vervolgens naar Egypte. Jeremia 43:5-7. Ook Jeremia wordt door hen meegenomen daarheen hoewel hij hen duidelijk te verstaan had gegeven dat God wilde dat ze in Juda waren gebleven. Jeremia 43:5 zegt dat het het gehele overblijfsel van Juda was. Met andere woorden: van Juda (en Benjamin) bleef er niemand achter in het land, dit in tegenstelling tot wat we eerder zagen bij Israël. De vlucht naar Egypte mocht hen niet baten, het volk is daar compleet verdwenen; geassimileerd met de bevolking van Egypte -ook in haar afgoderij-, gestorven aan hongersnoden en omgekomen in de oorlog van Babel tegen de Egyptenaren (Jeremia 43, 44).

Archeologische bewijzen zijn gevonden voor het bestaan van de Farao Tachpanches; zijn paleis was op een paar kilometer ten westen van het Suez-kanaal. Achttien jaar ná Jeremia's profetie tegen de vluchtelingen uit Juda heeft Nebukadnessar het land Egypte onder de voet gelopen (568 v.Chr). Bij het betreffende paleis zijn drie inscripties gevonden die dit bewijzen en tevens is het teruggevonden

in de annalen van Nebukadnessar. God's Woord wordt ook hier, net als bij Omri, bevestigd!

I Kronieken

Veel van wat, met name over David, is geschreven in dit geschiedenis-boek is ook terug te vinden in 1 Samuël. Dit boek is volgens de Joodse traditie door [Ezra](#) en [Nehemia](#) geschreven. De reden dat Ezra dit boek zou hebben kunnen schrijven is om een betrouwbaar verslag na te laten over de geschiedenis van Israël én om de weggevoerde families (ballingschap) een geschreven verslaglegging van hun familie (stamboom) en bezittingen te geven. Uit de vele verwijzingen naar andere boeken en verslagen blijkt dat de schrijver toegang had tot historische geschriften welke wij nu niet meer kennen evenals de profetische boeken en bijbelse verslagen tot op dat moment.

Opvallend is dat de Kronieken, die we vaak als "droge stof" links laten liggen, voor een groot deel beschrijft wat al beschreven is. Waarom "dubbel werk" doen? Natuurlijk is één van de verklaringen: een andere invalshoek. Daarnaast beschrijven de Koningen de koningshuizen van Israël én Juda, maar de Kronieken alléén Juda. Ook wordt de dienst van de levieten er uitgebreid beschreven.

II Kronieken

Beslaat eveneens grotendeels dezelfde periode als 1 en 2 Koningen, nadruk op Salomo en ook hier geen geschiedschrijving over Israël, alleen over de stammen Juda en Benjamin. Het geeft extra (achtergrond) informatie over de koningen Juda. Hoogtepunten uit de geschiedenis waren de volgende Koningen:

- [Josafat](#)
2 Kronieken 19, 20 - bestreed de afgoderij en herstelde de rechtsspraak. Hij gaat het volk in persoon voor in gebed en in vasten. God zegent zijn bestuur;
- [Hizkia](#)
2 Kronieken 29 -32, zie ook hieronder.
- [Josia](#)
2 Kronieken 34, 35. Hij besteeg de troon op achtjarige (!) leeftijd, en de Bijbel vertelt dat hij 31 jaar regeerde waarin hij "niet afweek, links noch rechts" en wandelde in de wegen van David. Hij reinigt Juda van de afgodsbeelden en gewijde palen en tévens het land Israël, dat compleet in puin lag (zie eerder: Koningen van Juda heersten vaak -in de praktijk- ook over grote delen van Israël). Hij herstelde de tempeldienst. Josia sterft op 39-jarige leeftijd in een oorlog tegen de farao van Egypte, Neko. Alhoewel Neko hem had laten weten zich niet te bemoeien met deze oorlog omdat Neko optrok tegen Babel. Josia gaat deze strijd toch aan en moet het met de dood bekopen. Vervolgens wordt zijn zoon door het volk aangesteld als koning om drie maanden later (wanneer de Farao op de terugtocht van de veldslag was, volgens sommige bronnen) door de Farao te worden afgezet en vervangen door zijn broer Eljakim die door de Farao [Jojakim](#) genoemd wordt.

Archeologische vondsten

Er zijn, net als voor de overige boeken overigens, veel archeologische bewijzen gevonden voor deze periode in de geschiedenis. Eén opvallende is de **kleitablet van Sanherib** - het handelt over zijn inval in Juda en omsingeling van Jeruzalem. Het vermeldt dat er indertijd **46** "versterkte steden" waren in Juda alsmede kleinere plaatsen die niet ommuurd waren en niet geteld.

Vaak wordt aan de aantallen mensen die in Israël "ten strijde trokken" getwijfeld door de Bijbelcritici. Er zouden geen legers zijn van meer dan 100.000 mensen etc, etc. Hier in deze kleitablet lezen we echter het volgende: "Ik [Sanherib] overwon en nam ze gevangen; **200.150 mensen**, groot en klein, man en vrouw, en paarden, ezels, kamelen, [...] **niet te tellen**. Hizkia zelf sloot ik op als een vogel in de kooi in Jeruzalem [...] zijn steden gaf ik weg aan de koningen van Asdod, Ekron en Gaza" - vergelijk 2 Kronieken 32:10! Dit aantal was dus de nog levenden, veel mensen hadden inmiddels de dood gevonden in de strijd, en exclusief de mensen in Jeruzalem (inwoners en gevluchtte bewoners van het land). Wanneer er dus gesproken wordt over een leger van meer dan 100.000 mensen (alle mannen vaak die een wapen konden hanteren) dan moet zo'n aantal ons **zeker niet** verbazen!

Een Assyrische Koning zou natuurlijk nooit aan de geschiedenis toevertrouwen dat hij verslagen was.

Deze tablet vermeldt dat dan ook niet, hij claimt hier dan ook de overwinning in die zin dat hij heel Juda onder de voet gelopen had en Hizkia "ingesloten als een vogel in een kooi" was. Maar,.. hij overwón Hizkia dus niet! Deze zat in Jeruzalem en vertrouwde op God. De rest van deze geschiedenis wordt door Sanherib dan ook verzwegen maar staat vermeld in 2 Kronieken 32. Wél is er een steen teruggevonden in de muur van zijn paleis waarop Sanherib heeft laten aantekenen dat hij de stad Lakis had ingenomen - zoals ook in 2 Kronieken 32 is vermeld. Sanherib werd volgens de Kronieken-schrijver vermoord door zijn eigen zoons (2 Kron. 32:21). Ook dit is bevestigd in een Assyrische inscriptie welke vermeldt "Op de 20e dag van Tebet, werd Sanherib door zijn zonen tijdens de omwenteling vermoord."

Wederom dus opmerkelijke, "buiten-bijbelse", bevestigingen van de geschiedenis van Israël en Gods handelen met dit volk én de omliggende volken. en heersers!

Slotopmerkingen

Juda wist lange tijd min-of-meer zelfstandig te blijven en/of als schatplichtig land van danwel Egypte danwel Assur of Babel zich te handhaven. Geruime tijd en regelmatig kenden ze ook grote zelfstandigheid. Het machtsvacuüm dat ontstond tijdens verschillende machtswisselingen tussen de grootmachten werd door hen, en de omliggende volken, benut. Zo zien we dat Josia bijvoorbeeld in de praktijk het ook voor het zeggen had in grote delen van Israël, het voormalige Tien Stammen rijk.

Daarnaast is er, en dat wordt slechts zelden onderkend, een belangrijk stuk geschiedschrijving op deze manier over hoe de grootmachten uit die tijd omgingen met de omliggende en door hen onderworpen volken. Niet alleen wordt de Bijbel bevestigd door de geschiedschrijving (nogal fragmentarisch soms en zeker zéér gekleurd) van de omringende volken, het omgekeerde is evenééns het geval.

De Joodse geschiedschrijvers hebben punctueel en betrouwbaar verslag gedaan van de wereldgeschiedenis uit die tijd. Geschiedkundigen en archeologen hebben zeer hun best gedaan die geschiedenis te reconstrueren uit fragmenten van gevonden kleitabletten, oude papyri, door hieroglyfen te ontcijferen etc. maar vaak verzuimt men in dit opzicht de Bijbel -welke een geschiedschrijving binnen handbereik bevat!- als historisch betrouwbare verslaglegging te raadplegen en doet men liever de moeite jarenlang in de grond te graven en verricht men moeizame arbeid bij het ontcijferen van kleitabletten e.d.! Het voordeel van deze arbeid moeten we echter ook niet onderschatten: we hebben daardoor als moderne mens veel kennis gekregen van de achtergronden waartegen de Bijbelse geschiedschrijving zich afspeelt én.. vaak ongewild en "bij toeval" bevestigde men Gods Woord!

Uiteindelijk wordt Juda onder de voet gelopen wanneer de Babylonische overheersing onder Nebukadnessar zich tot in Egypte uitstrekt. Van één van de grotere rijken, onder David en Salomo, werden ze een speelbal van de grootmachten en nu, door hun ongehoorzaamheid en opstandige houding tegen God, ballingen in een vreemd land - ver weg van de Tempel en Jeruzalem. De boeken [Ezra](#) en [Nehemia](#) gaan daar verder.

De boeken die we hier hebben bestudeerd kennen we, helaas, vaak slechts zeer minimaal. Meestal worden de "spannende verhalen" over Saul, David en Salomo wel verteld en gelezen. Maar er is zeer veel te ontdekken in deze geschiedenissen van Israël. We komen diverse grote profeten tegen zoals Elia, Elisa, Jeremia, e.a. Daarnaast zien we dat het een belangrijke periode is geweest in de geschiedenis van het rijk, het scheurde in twee, Juda werd compleet uit het land verdreven en van de Tien Stammen zijn ook nagenoeg alle sporen, tot op de dag van vandaag, uitgewist. We lezen er ook van God's genade voor zijn volk. De genade die hij toont aan mensen die berouw hebben over hun zonde. Maar ook, zie ook het gedeelte over Jerobeam, dat volharden in zonde uiteindelijk er toe moet leiden dat God moet ingrijpen en tuchtigen. Deze geschiedenissen zijn dan ook niet voor niets op schrift gesteld én bewaard. Daarnaast zien we in vele, buiten-bijbelse, bronnen dat de Bijbelse geschiedschrijving zéér betrouwbaar is!

6.1 De afgoderij van Jerobeam (1 Koningen 12:25-32).

D.T. Brinkman

Jerobeam, de eerste Koning van het Tien Stammenrijk, stelde al snel na zijn verkiezing tot Koning een afgodendienst in; op twee plaatsen in Israël. Hij deed dit omdat Juda de stad Jeruzalem in bezit had, waar de Tempel en de eredienst van Israël was. Dus ook voor de inwoners van het rijk van Israël bleef Jeruzalem het geestelijke centrum. Jerobeam constateert: ik heb dan wel de de politieke macht, maar de geestelijkheid en de Tempel zijn nog steeds in Jeruzalem, en zodoende blijft het Koningshuis van David invloed uitoefenen op mijn land en volk. Hij wilde dit verhinderen.

In 1 Koningen 11:29-39 lezen we dat Achia de profeet hem reeds had voorspeld dat hij koning over Israël zou zijn omdat God de nakomelingen van David wilde leren dat zij naar Hem moesten luisteren, om ze "een lesje te leren" om het zo maar eens te zeggen. Jerobeam werd beloofd dat zijn Koningschap duurzaam zou zijn mits "gij hoort naar alles wat Ik [God] u gebied, in Mijn wegen wandelt en doet wat recht is in mijn ogen". Een voorwaardelijk verbond derhalve dat God sloot met Jerobeam en zijn nakomelingen.

Jerobeam is nog niet aan de macht of hij dwaalt al af van deze voorwaarde; hij laat twee aanbiddingsplaatsen maken: Betel en Dan. Daar laat hij gouden kalveren plaatsen en zegt tegen het volk van Israël: "dit zijn jullie goden". Het volk luistert hierna en begint weer met de afgoderij, de oude vruchtbaarheidsriten. Daarnaast stelt hij priesters aan, niet uit de stam van Levi. Deze stam namelijk verrichte de priesterdienst. Zij leefden in het gebied van Juda en werden onderhouden door Juda en waren aangewezen voor de tempeldienst (vrijgestelden). Feitelijk bestond Juda dus uit drie stammen: Juda, Benjamin en Levi. Jerobeam ging zelf voor in de offerdienst, samen met de priesters. Hij trad dus op als de "Koning-Priester". Een absoluut valse en kwalijke religie, waarin de vertegenwoordiger van de staat ook het hoofd van de geestelijkheid was.

Er treed, hoofdstuk 13, een profeet op uit Juda die de Koning veroordeeld -op het moment dat hij offert bij het altaar in Betel- en aanzegt dat dit altaar door Josia, een toekomstige telg uit het geslacht van David, zal worden vernietigd en tevens kondigt hij een wonderteken aan dat ter plekke geschied: het altaar splijt in tweeën. Het verhaal kent nog een merkwaardige wening, lees dit eens voor uzelf. Het slot is dat Jerobeam zich niet bekeert. Sterk, hij volhard in zijn zonde. En in 1 Koningen 13:33, 34 staat dan het volgende:

"hij stelde opnieuw uit alle kringen van het volk priesters aan voor de hoogten. Wie het begeerde, die wijdde hij, zodat hij tot priester der hoogten werd. En het **volharden** hierin werd tot zonde voor het huis van Jerobeam, tot zijn vernietiging en tot zijn verdelging van de aardbodem".

Jerobeam's afgoderij en het volk hierin leiden was zijn éérste fout en onwaardig aan zijn roeping, dat was: om uit te voeren het oordeel aan Juda door het Koningschap over de Tien Stammen te aanvaarden en deze stammen in waarheid en trouw aan de Here verder te leiden. Maar hij had nog een kans om zich te bekeren. Ondanks dat hij twee tekenen (lees hoofdstuk 13) voor zijn eigen ogen zag gebeuren die absoluut door God's hand gebeurd waren zien we echter dat hij zich **niet** bekeerd. Los van die twee tekenen was zijn aanstelling tot Koning óók al een wonderlijke geschiedenis en vervulling van profetie. In plaats van God te danken voor die uitzonderlijke positie en zich te bekeren kiest hij er welbewust voor nog méér zonde op zichzelf te laden. Een ieder die maar wil wordt aangesteld als priester in zijn godsdienstige systeem. Hij volharde in dit systeem, in deze pseudo-godsdienst.

Les voor de Gelovige(n)

We leren hier een aantal dingen uit die ook voor vandaag de dag nog gelden. Niet alleen voor de gelovige als persoon, maar ook voor de Gemeente of Kerk:

- Waardig aan de roeping.
De gelovige dient zich waardig aan zijn roeping te gedragen. Vgl. Efeze 4:1-3.
- Bekering en heiliging.
Wanneer we in zonde vallen, dan is er altijd een weg terug, door vergeving te vragen. Soms

geeft God zelfs hele duidelijke "laatste waarschuwingen". Hij is een genadig God en geeft dus een mens de kans, vaak zelfs meerdere malen, om zich te bekeren. Ook een Christen kan (immers) in zonde vallen! we moeten er echter naar streven een heilig leven te leiden, zodat de Gemeente een (ge)heiligde gemeente is (Efeze 5:27, 1 Petrus 1:15 e.a.)

- Zonde uitbannen, zonde maakt krachteloos.
Volharden we in de zonde waarvan God ons duidelijk heeft gemaakt dat we deze zonde moeten uitbannen in ons leven (jazeker, we moeten zélf actie ondernemen!) dan wordt het ons als zonde gerekend en zal God hier ons voor moeten corrigeren. Voor de Christen geldt dat dit betekent dat zijn loon in de Hemelse gewesten minder wordt of dat hij of zij helemaal geen loon ontvangt. We zijn dan wel behouden maar "als door vuur heen" (1 Korinthe 3:13-15). Ons geestelijk leven wordt er krachteloos door met alle gevolgen van dien, gevoelens dat "de hemel van koper is", geen vrijheid meer te getuigen van ons geloof, etc. Door aanhoudende zonde in ons leven heeft de satan ons in de tang en kan ons op die manier behoorlijk "knechten".
- Correctie weigeren, bevestiging zoeken.
Zijn we zo diep gezonken dat we maar blijven volharden in de zonde dan willen we ons ook niet meer laten corrigeren maar alleen maar bevestigd zien in ons gedrag. We willen geen predikers die ons wijzen op onze zonden. Daarom stellen we dan mensen aan die ons bevestigen in onze slappe, ongeestelijke en vleselijke houding. Net als Jerobeam stellen we een ieder die maar wil aan in onze Gemeenten of kerken of in ons persoonlijk leven - we luisteren naar predikers die alleen die zaken benoemen die ons welgevallig zijn. De laatste decennia zien we dit gebeuren in de kerken en gemeenten. Allen die het 'baantje' van prediker ambiëren kunne deze, na de vereiste opleiding te hebben afgerond, krijgen. Inclusief een goed salaris. Van de prediker wordt niet meer verlangd dat hij een wedergeboren mens is of de Bijbel erkend als Gods Woord. Met als gevolg, net als in de dagen van Jerobeam, de grote afval.

Het gevolg van de daden van Jerobeam was dat zijn hele familie uitstierf en dat Israëel (uiteindelijk) verstrooid werd. God kan niet accepteren dat Hij verworpen wordt, zeker niet door degenen die Hij geroepen heeft! Hiermee is Israëel, en het gedrag van haar heerser, een ernstige waarschuwing voor de gelovigen en voor de kerken en gemeenten die denken dat we het allemaal "niet zo nauw" hoeven te nemen. God is een heilig God. Zijn Woord is wáár! We moeten het daarom ernstig nemen! En zeker niet denken dat we er een loopje mee kunnen nemen.

Onvoorwaardelijk verbond

Een tegenwerping vanuit de evangelicale denkkaders tegen dit alles, zeker als we het op de Gemeente of de gelovige persoonlijk betrekken, is dat God toch zeker een "onvoorwaardelijk" verbond heeft gesloten -door Christus Jezus' dood en opstanding- met de mens. Het verbond met Jerobeam was een voorwaardelijk verbond en mag daarom niet toegepast worden op de gemeente, die leeft onder de genade en niet onder de wet?! Zeker! De genáde is onvoorwaardelijk; een ieder die gelooft is behouden. Maar aan het **loon** of de **beloning** zijn wel degelijk voorwaarden verbonden! Dit zagen we in de eerder aangehaalde schriftverwijzingen.

Het verbond met Jerobeam was dus voorwaardelijk, evenals onze beloning, in de Hemelse gewesten, voorwaardelijk is. Ik spreek dan ook geen oordeel uit over de vraag of de lauwe, in ongehoorzaamheid gevallen, gemeente of gelovige wel behouden is, integendeel. Het Woord is hierin duidelijk: al wie Zijn naam aanroept is behouden. Maar, het is niet zo dat daarmee 'de kous af is'. Geloof dient met werken gepaard te gaan. Anders is het een dóód geloof omdat het géén vrucht draagt. Zie verder in dit verband de [Jakobus](#) brief.

6.2 Israël verstrooid

D.T. Brinkman

Vooraf

Regelmatig duiken er "*nieuwe inzichten*" op over de "*verloren stammen*" van Israël: de tien stammen van het Noordelijke rijk, die in ballingschap zijn gegaan naar Assyrië. Dit wordt beschreven in de Koningen en Kronieken. Zij "*zijn verstrooid*", zo luidt de opvatting, "*en nooit teruggekeerd*". Het is belangrijk te weten wat de Bijbel hierover leert, het navolgende zal u dat duidelijk maken naar ik hoop.

Inleiding

Er zijn in de loop der tijd diverse verklaringen gekomen over wáár deze tien stammen zouden zijn gebleven, van redelijke theorieën¹⁾ tot aan zeer fantasierijke verhalen. Op basis van soms slechts één of twee teksten uit de Bijbel -met daarbij gevoegd vaak een mix van sagen en legenden- worden de meest verbazende theorieën opgesteld. De "bewijzen" lijken overweldigend, maar, het blijft Bijbels gezien een mager verhaal waar de nodige vooronderstellingen noodzakelijk zijn om er geloof aan te hechten. Mijn verbazing geldt persoonlijk niet zozeer de theorieën; sommige mensen hebben nu eenmaal een zeer rijke fantasie. Maar méér nog dat behoorlijk grote groepen deze verhalen nalopen en 'te vuur en te zwaard' verdedigen of zelfs bereid zijn mensen die deze zaken verkondigen te steunen. Die steun gaat soms zo ver dat ze, om de verkondiging van deze fantasieën te helpen verspreiden, bereid zijn hun bankrekening er voor (te laten) plunderen of zelfs hun bezittingen inclusief hun huis te verkopen!

De belangrijkste varianten die we in Nederland kennen zijn:

- de "Brits-Israël leer" oftewel "British-Israëlism".
In deze gedachtegang wordt er vanuit gegaan dat de Angel-Saksische volken (een van) de verloren stammen van Israël zijn. Daar worden vervolgens allerlei andere gedachten en leringen aangeknoopt. In deze theorie gaat men er van uit dat niet alleen Groot-Britannië hiertoe behoort maar ook Amerika;
- de "Nederlands-Israël leer" (in navolging en een afgeleide van de eerder genoemde Brits-Israël leer).
De bewering is net als bij de vorige dat Nederland tot één van de verloren stammen zou behoren. In het bijzonder denken de meeste aanhangers dat in Nederland de stam Zebulon woont. Anderen zijn van mening dat in Nederland de stam Efraïm is neergestreekt. Sommigen menen dat alle Nederlanders er toe behoren, anderen dat alleen bepaalde Nederlanders er toe behoren, etc. - allerlei varianten zijn mogelijk én worden dus geleerd.

De Nederlands-Israël leer wordt door *sommigen* daarbij nog vermengd met een behoorlijke portie anti-semitisme, wonderlijk genoeg! Men onderwijst bijvoorbeeld dat de huidige Joden geen echte afstammelingen van Juda zijn maar Edomieten (!) of andere volken die voorheen om Israël woonden en zich uitgeven voor Joden en dat daarom de Joden die nu in Israël wonen géén rechten kunnen doen gelden op het land enz, enz.. Bewezen is dat bepaalde verkondigers van deze gedachten contacten onderhouden met fascistische groepen zoals de Afrikaner Weerstandsbeweging, voorkomen op de ledenlijsten van fascistische politieke partijen en ook in hun eigen periodieken regelmatig mensen uit deze kringen laten schrijven. U merkt, het wordt een beetje 'eng' nu. Het zijn beslist niet alleen excentrieke zonderlingen met een beperkte aanhang die deze ideeën verkondigen (sommige uiteraard wel!). Soms zijn er zelfs zéér gewaardeerde Bijbel-kenners en leraren die met deze gedachten "flirten" of ze in een eigen variant "aan de man brengen".

Een beetje "meer" ...?

Waarom aandacht voor deze mensen en hun gedachten, in dit verband? Het zal om hoogstens een 1000-1500 mensen in ons land gaan, zo schat ik, en dat kan toch nauwelijks enige beïnvloeding van betekenis geven? Verkeerd gedacht!

De groep aanhangers van deze ideeën groeit, langzaam maar aanhoudend. We komen ze in alle groepen, kerken en kringen tegen: van zeer behoudend Reformatorisch, PKN-kerken, Evangelischen,

enz, de volle breedte van "protestants Nederland" en de diverse sektarische kringen die geheel gebaseerd zijn op deze gedachten en er hun bestaansrecht aan ontleen.

Eén van de redenen voor die gestage maar zekere groei is dat Christenen vaak eerst geïntrigeerd zijn erdoor. Heel menselijk: we zijn vaak op zoek om nieuwe dingen te ontdekken en te leren, om ons geloof te verdiepen of bij te leren. De volgende stap is dat de interesse -bij sommige- omslaat, vooral door de aanhoudende "prediking" van de fanatieke verdedigers van deze gedachten, in aanvaarding en geloof in deze ideeën. Maar waarom zijn (wedergeboren) Christenen zo geboeid door de gedachte dat ze (mogelijk) afstammelingen zijn van Zebulon of Efraïm? De verklaring is eigenlijk zeer eenvoudig: men voelt zich "meer" Christen als er iets **toegevoegd** kan worden aan het geloof. Sommige zoeken dit in rituelen die een stukje extra 'cachet', een stukje 'meerwaarde' geven aan het geloven - een soort van spiritualiteit of beleven (bijvoorbeeld gebruik van speciale gebedstechnieken, middelen als wierrook en dergelijke). Eén van de redenen waarom de sekten in de 60'er en 70'er jaren van de vorige eeuw zo'n opgang maakten. Anderen zoeken deze "toevoeging" in bepaalde zaken in de samenkomst of gemeente zoals tongentaal, profetie, wonderen en tekenen. Beweerdelijk heeft men dan, in tegenstelling tot anderen, het "**volle** evangelie". Daarmee in de naamgeving alleen al aangevend dat anderen dit niet zouden "hebben". En weer anderen zoeken het dus in een afstamming van de "tien stammen".

De gelovigen die zich bezig houden met deze zaken denken vaak dat door hun afstamming van één van de stammen van Israël zij een **speciale bediening** of een bijzondere positie hebben oftewel dat ze een **speciale groep** zijn onder de Christenen. Een "christen met wat meer" of een "christen-**plús**". Dát maakt deze ideeën zo vreselijk aantrekkelijk voor sommigen. Veelal onbewust, overigens!

We gaan hier verder niet in op Bijbelse onderbouwing die vaak gegeven wordt voor deze ideeën en leringen. Interessanter is om te zien wat de Bijbel -immers, dit is onze enige, gezaghebbende, bron- onderwijst over de herkomst van het volk dat wij heden aanduiden als "de Joden". En vandaaruit kunnen we ons dan een mening vormen over de houdbaarheid van gedachten zoals we die aantreffen tegenwoordig.

De stammen verstrooid

In de eerder behandelde delen over [Koningen en Kronieken](#) konden we lezen over de wegvoering van de Tien Stammen, het Noordelijke rijk. Ze werden overwonnen door Assyrië en verspreid in dat rijk, dat wil zeggen: gedeeltelijk. Een déél van de bevolking bleef ook achter immers (waaruit onder andere de Samaritanen, zo genoemd naar het gebied waarin ze leefden, en anderen die zich vermengden of assimileerden met omringende volken)? De reden voor deze diaspora was hun voortdurende afgoderij, zoals we onder andere konden lezen in de les over [Jerobeam](#).

In Jozua 13 tot en met 22 lezen we over de verdeling en inname van het land.

De stammen die grondgebied toegewezen kregen waren (van Noord naar Zuid), aan de westelijke Jordaan-oever:

1. Naftali
2. Aser
3. Zebulon
4. Issakar
5. Manasse (de helft van de stam, de andere helft aan de oostelijke oever)
6. Efraïm
7. Benjamin
8. Dan
9. Juda
10. Simeon

en aan de oostelijke oever van de Jordaan:

1. Gad
2. Ruben

Levi (Jozua 13:14, 14:4) kreeg géén grondgebied toegewezen maar de stam woonde in de steden. Jozef erft dubbel, door zijn zonen Mannasse en Efraïm. Zo zien we dat er toch twaalf stammen zijn die erven. Bij Zebulon zien we iets bijzonders: in de profetie van [Jakob](#), Genesis 49:13, lezen we dat Jakob profeteert wat zijn grondgebied en toekomst zal zijn: "aan het strand der wijde zee [...] zijn zijde zal naar Sidon gekeerd zijn". In de bespreking van de profetie van Jakob is al aangegeven wat de profetische waarde van deze woonplaats is: het betekent dat Zebulon zich richt op de "wereldse geneugten", hij dient de Heer niet volledig maar keert zich 'met zijn zijde' naar de wereld oftewel hij "eet van twee walletjes". Een halfslachtige godsdienst. Verderop meer hierover.

De teruggekeerden: gehéél Israëel!

Net als de stammen van het Noordelijke Rijk, werden ook Juda en Benjamin verstrooid of weggevoerd in ballingschap, door de hand van Nebukadnessar. In het boek [Ezra](#), onder andere, lezen we over hun terugkeer. Er wordt vaak gezegd dat ze naar Babel werden weggevoerd en dit wordt dan met de **stad** Babylon vereenzelvigd. Dit is echter niet geheel juist. Uit Ezra blijkt ondermeer dat ze naar het **rijk** van Babel werden weggevoerd; men woonde (Ezra 1:1-3) verspreid door het gehele rijk.

Ezra heeft secuur het een en ander vastgelegd hierover - zie ook de [betreffende les](#) - en uit Ezra's verslagen blijkt dat de volgende groepen terugkeerden naar het **gebied** van Juda:

- 42.000 ballingen uit **Juda en Benjamin**, inclusief de Levieten;
- 11.000 uit **de andere stammen**, met name genoemde stammen: Mannasse en Efraïm (Jozef). Vgl. 1 Kronieken 9:6.

De teruggekeerden worden "**geheel Israëel**" genoemd. Van vier van de twaalf stammen weten we het dus, ze zijn bij name genoemd als teruggekeerden. Dat wil zeggen: de vertegenwoordiging er van; Israëlieten die God wilden gehoorzamen en Hem dienen door terug te keren naar het land en Hem te dienen in de (herbouwde) Tempel. Het zijn, niet voor niets, de stammen die Jozef vertegenwoordigen die hier mee terugkeren en met name genoemd worden. Hij krijgt immers ook een zeer bijzondere zegen van Jakob en wordt ten opzichte van zijn broeders dubbel gezegend doordat zijn zonen elk een eigen deel kregen onder Israëel. Vgl. Genesis 48 en 49.

Hier zien we al dat daarom -in tegenstelling tot wat sommigen leren- Efraïm in géén geval meer als "verloren stam" gezien kan worden. Immers; deze stam is **teruggekeerd samen met Juda en Benjamin!** De Bijbelse feiten zijn hier duidelijk genoeg.

Er bleven nog veel Joden achter, verspreid door het hele rijk van de Meden en de Perzen. Dit rijk omvatte ook het voormalige rijk van Assyrië, waarheen de tien stammen waren weggevoerd. Daarom ook dat Efraïm en Manasse konden terugkeren, en ook individuele Israëlieten uit andere stammen. In de les over [Ezra](#) staat hier ook het een en ander over.

De teruggekeerden waren daarom niet alleen de met name genoemde vier stammen en Levi, maar Israëlieten uit **alle stammen van Israëel**. Vandaar ook dat de Bijbel aan deze groep van teruggekeerden vanaf dat moment refereert aan "**geheel Israëel**". Zij waren uiteindelijk gewórden tot één volk! In Ezra 2:17 lezen we dan ook dat er voor geheel Israëel geofferd werd, voor álle twaalf stammen. Waarom offeren voor een stam welke niet (meer) aanwezig was? Men offerde voor geheel Israëel om verzoening te doen. Dit kán niet anders dan betekenen dat, naast de genoemde stammen, vertegenwoordigers van álle stammen hier aanwezig waren. Anders leren is naar mijn oordeel inlegkunde! Ook het boek Nehemia leert ons hier meer over, in Nehemia 7:72 lezen we namelijk: "en alle **andere** Israëlieten gingen wonen in de steden". Nehemia 8:1 leert eveneens dat "de **Israëlieten** in hun steden waren". Met andere woorden: we mogen en móeten concluderen dat van alle stammen uit Israëel er vertegenwoordigers aanwezig waren in het land aangezien de Bijbel dit zo duidelijk zegt. Zij werden wel (later) "Joden" genoemd, naar de stam Juda die sinds dat moment de hoofdrol speelde in het verhaal immers: het was Juda's gebied waar ze naar terugkeerden en ze voegden zich samen met Juda door in hun steden te gaan wonen.

Helaas bleven ook veel Israëlieten achter in 'de wereld'; een groot deel verkoos het leven in Babylon, Nineve, Assur en andere steden in het Medo-Perzische rijk. Zij waren daarmee **ongehoorzaam** aan de Goddelijke opdracht, II Kronieken 36:22-23, om terug te keren. Veel van hen zijn in de loop der eeuwen "verdwenen" doordat ze huwden met mensen uit andere volken of mogelijk later, alsnog,

teruggekeerd naar Israël.

Verloren schapen

We maken nu een grote sprong in de tijd, namelijk de periode waarin de Here op de aarde was en Israël onder de Romeinse overheersing zuchtte. Israël bestaat nog steeds, zij het nu als de provincie "Palestina". De Here zendt zijn discipelen uit, Matteüs 10:5-7, naar "verloren schapen van **het huis Israëls**". We lezen hier dat de Samaritanen door Hem niet gezien worden als deel hiervan. Maar de andere Joodse inwoners van, toen, Palestina worden door de Here aangeduid als het "Huis Israël". Daarnaast zien we dat de Here twaalf discipelen heeft. Een symbolische heenwijzing naar de twaalf stammen. En hij laat deze twaalf prediken het evangelie van het Koninkrijk der Hemelen, dat voor geheel Israël bestemd was. Hier zien wij, in slechts een paar verzen, hoe God denkt over de op dat moment aanwezigen in Palestina: het was de vertegenwoordiging van het **complete volk**, alle twaalf stammen. Dit zien we in de uitgezonden twaalf discipelen en naar wie ze worden uitgezonden: het Huis Israëls.

In de brief van Petrus zien we dat hij zich later bevond in Babylon (1 Petrus 5:13). Sommigen zeggen dat hij daar heen ging om daar de Joden "uit de diaspora" op te zoeken en te prediken. De Bijbel laat ons alleen weten dat hij daar bij de Gemeente in Babylon was, hij laat namelijk de groeten van deze gemeente overbrengen. Wel is een feit dat veel Joden, in de tijd ná de terugkeer, zich elders vestigden (buiten Israël) om een bestaan op te bouwen. De gelijkenis van de verloren zoon is hierop gebaseerd. En ook op de eerste pinksterdag zien we dit; Joden uit alle landen zijn daar bijeen in Jeruzalem (en daarom verstaat een ieder wat er gesproken wordt in de vreemde talen). Dit zijn dus niet per definitie de Joden die verstrooid waren in de tijd van Koningen en Kronieken, maar het zou kunnen. Verder moeten we vaststellen dat dit niet zo relevant is, in Nieuw-Testamentische zin; immers: er is géén Jood of Griek in of binnen de Gemeente van Christus. Daarmee laat Paulus al zien, Romeinen 10:12, dat het niet erg nuttig is om ons op een (vermeende) afstamming te beroepen!

Deze afstamming, echt of in onze fantasie, doet namelijk helemaal niet ter zake. Eén van de redenen waarom naar mijn mening het niet gezond is om de "Messiaanse Joden", zoals sommigen doen, op een "voetstuk" te plaatsen. Wat zegt Paulus? Tot **drie maal toe** leert hij: "er is geen onderscheid" (Rom. 10:12, Gal. 3:28, Col. 3:11).

Conclusie(s)

Het mag duidelijk zijn dat de Bijbel niet onderwijst dat één van de tien stammen leeft aan de kust van Nederland of dat de Anglo-Saksische volken een verloren stam zijn. De Bijbel onderwijst immers dat Efraïm, Mannasse en vertegenwoordigers van de andere stammen -"geheel Israël"- teruggekeerd zijn naar het Land dat hen gegeven was om te bewonen, de Stad en de Tempel. Dat deze teruggekeerden, die in het jaar 70 wederom verstrooid werden maar een duidelijk herkenbaar volk bleven, werden gezien als de vertegenwoordiging van alle stammen. Dat niet alleen de oudtestamentische schrijvers dit zo zien blijkt uit de woorden van de Here Jezus. Hij, de Zoon van God, is het die ons leert dat het volk dat daar in Palestina leeft Zijn Volk is waarvoor Hij aan het kruis ging! Dat dat het wáre Israël was, en, ik kan het niet genoeg bendadrukken, dat dit "geheel Israël" was! Wie zijn wij om anderszins te onderwijzen?

In [Hosea](#) lezen we ook deze profeet namens de Here moet zeggen: "*Hoe zou ik u prijsgeven, Efraïm, u overleveren, Israël?*" (Hosea 11:8). We zien de vervulling hiervan in deze dagen voor onze ogen. Maar ook tóen al, na de "vele dagen", was er sprake van terugkeer van de "verloren stammen". Efraïm als éérste genoemd en vervolgens .. Israël! Wie was Israël in de dagen van Hosea? Dat waren de **tien stammen**. Hij profeteerde namelijk over- en aan hen! En ook hier zien we dat ook deze profetie zo wonderlijk ugekomen is, want uit de Kronieken hebben we geleerd dat Efraïm -met name- tot de teruggekeerden behoorde, alsmede de (gelovige, gehoorzame) Israëlieten uit de andere stammen.

De vaststelling of conclusie is dat de Schrift onomwonden leert dat er géén stammen in de diaspora zijn gebelevend, dat is: vertegenwoordigers van alle stammen zijn teruggekeerd en vormen en worden gerekend als één volk: Israël.

Aandacht voor dwalingen

Eéns was er een broeder die mij vertelde dat het niet nodig was om je druk te maken over dwalingen. Hij vergeleek het met vals geld; "als je weet hoe een echt tientje er uit ziet, dan herken je de vervalsing", zo meende hij. In principe klopt dat. Maar hoe goed weet u hoe een biljet van tien euro er uit ziet? Kent u zelfs maar de kleur? Wellicht weet u dat het biljet rood getint is. Maar de veiligheidskenmerken? Zou een valse van een echte door u onderscheiden worden? Dagelijks lopen we met dergelijke biljetten op zak. We gebruiken geld méér dan de Bijbel.

Wanneer een dwaalleer binnensluipt in de gemeente van Christus kunnen we deze leer inderdaad onderkennen wanneer we de Schriften kennen. En deze broeder wás, in mijn ogen zeker, een kenner van de Schrift. Tóch luistert hij ook nu al jarenlang naar een prediker annex Bijbelleraar die de leer van "Nederlands-Israël" verkondigd. Niets ten nadele van deze broeder en zijn medegelovigen, maar ze kenden het origineel toch? Hoe konden ze dan vallen voor deze leringen of ze toelaten door deze spreker aan te horen, terwijl deze gedachten zo duidelijk on-Schriftuurlijk zijn?

In het begin van dit artikel schreef ik dat het belangrijk is de verschillende dwalingen te kennen. We kunnen dénken dat we weten hoe "een tientje" er uit ziet, maar de praktijk is weerbarstiger. Met de Bijbel wordt het nóg moeilijker. Al was het alleen al omdat we boeken als Koningen, Kronieken, Ezra, Nehemia e.d. nauwelijks bestuderen.

De redenen om aan deze gedachten in het bijzonder (extra) aandacht te besteden zijn

1. met náme omdat deze dwaling in het bijzonder mensen in de (onbewuste) veronderstelling laat zijn dat zij "ietsje meer" zijn dan broeders of zusters. Dit is niet zo. Ook al zou u van Zebulon afstammen, dan nog maakt dat u geen betere of andere, bevoorrechte, Christen! We hebben deze afstamming niet nodig. Sterker: de Schriften leren dat we er helemaal **niets** aan hebben in het Koninkrijk van God. Het is daarom tijdverspilling. IJdel gepraat, energie verspillen aan zaken die het Evangelie meer kwaad dan goed doen. Houdt u er daarom verre van. Daarnaast heeft Zebulon, in de Schrift, helemaal geen (bijzondere) bediening, integendeel, deze stam staat voor "flirten met de wereld". Willen we ons daar op "beroemen"? Zij waren regelmatig ongehoorzaam (Richteren 1:30, 5:18, e.v.a. plaatsen) aan God! Het was het volk dat in duisternis was (Matteüs 4:14-15). De Here Jezus begint hier zijn prediking, in het gebied van Zebulon en Naftali. Opvallend dat deze stammen hier genoemd worden! Er had toch net zo goed kunnen staan "in het Noorden van Palestina"? Nee, de Bijbel noemt deze stammen specifiek omdat zij er wónen! Alle stammen zijn immers daar in het land aanwezig oftewel vertegenwoordigd?
2. Daarnaast laat het bestuderen van deze zaak ons nog iets anders zien, wat ik al eerder aanhaalde: de Nieuw Testamentische waarheid dat er géén onderscheid is binnen het Lichaam van Christus, de Gemeente. We zijn allen één!
3. Het geeft ons het juiste zicht op het Volk Israël en haar positie. Wij, als "heiden-gelovigen" maar ook gelovigen met een Joodse, Engelse, Nederlandse of welke afstamming dan ook, worden gerekend tot een ander volk, het volk dat géén volk was maar het nu is geworden: de Gemeente. Dit zijn twee "grootheden" in God's plan! Zie in dit verband eventueel ook de [Romeinen](#)-brief.

Zonder erg diepgaand op de beweringen van de aanhangers van de Brits- of Nederlands-Israël leer in te gaan zien we hier dus dat wanneer we de Schriften laten spreken de juiste, Bijbelse, conclusies als vanzelf tot ons komen. Inderdaad, we moeten zorgen dat we het "echte geld" kennen, zodat we kunnen zien wat de vervalsing is.

Het kennen van de waarheid is echter iets wat tijd, moeite en inspanning kost. Het lezen van boeken als de Kronieken, Koningen, Ezra en Nehemia laten we vaak liggen of we bestuderen het alleen "zoals het uitkomt" (bijvoorbeeld Nehemia in het kader van "gemeente-opbouw"). Hier zien we de waarheid welke Paulus onderwees: "Elke schrifttekst is door God geïnspireerd en kan gebruikt worden om onderricht te geven, om dwalingen en fouten te weerleggen, en om op te voeden tot een deugdzzaam leven". (2 Timotheüs 3:16, NBV).

Tot slot: we leren hier ook hóe belangrijk het is om bij welke bewering van andere gelovigen dan ook te doen als de inwoners van Berea (Handelingen 17:11) en zélf de schriften te onderzoeken, "of deze dingen wel zo zijn".

1) een voorbeeld hiervan is de opvatting dat de uit Ethiopië teruggekeerden behoren tot de verloren stammen. Wélke stam dit zou zijn is nooit duidelijk geworden.

6.3 Elisa en de knapen van Bethel

Bron: <http://www.hetlichtdeslevens.nl/>

Overname met vriendelijke toestemming van ds. H.G. Koekkoek

"Van Jericho ging Elisa naar Betel. Toen hij naar de stad omhoog liep, rende een troep kinderen op hem af die hem uitlachten en schreeuwden: 'Kaalkop, kaalkop! Zet 'm op, zet 'm op!' Elisa keek om, en toen hij de kinderen zag, vervloekte hij ze in de naam van de HEER. Meteen kwamen er twee berinnen uit het bos, die tweeënveertig van de kinderen verscheurden. Vanuit Betel trok Elisa naar de Karmel, en van daar keerde hij naar Samaria terug." (2 Koningen 2:23-25)

Velen hebben moeite met deze geschiedenis. Zij vinden het barbaars dat een profeet een man Gods een stel kleine kinderen om wat kattenkwaad laat vermoorden. Zij vinden het beschamend, dat zoiets in de Bijbel is opgenomen. Dr. H.A. Brongers (in: De Prediking van het Oude Testament 2 Koningen) zegt: "We kunnen het inderdaad niet anders dan een humorloos verhaal noemen." en: "De zware vervloeking staat natuurlijk in geen enkele verhouding tot de ernst van het 'misdrijf.'" en: "Het komt ons voor, dat hier met een kanon op een mug wordt geschoten, met andere woorden, dat de situatie te donker beoordeeld wordt. Zou de eer van JHWH werkelijk door de plagerij van een paar kinderen worden aangetast?" Even later maakt hij duidelijk, dat hij de geschiedenis niet anders ziet dan als een legende. Is dat ook de correcte verklaring van wat hier plaats vond?

Om te begrijpen waarover het hier gaat en wat er aan de hand is, moeten wij op enkele bijzonderheden letten, zoals wij hierna zullen doen. Want... hebben wij hier in de Bijbel echt wel zo'n vreemde geschiedenis, zoals het op het eerste gezicht lijkt?

Elisa is onderweg

Elisa kwam van de Jordaan, waar zijn meester Elia naar de hemel was gegaan. Het gaat hier dus over het vervolg van het leven en het werk van Elia, de afscheidsreis van Elia, de hemelvaart van Elia en de opvolger van Elia: Elisa, die nu de profetenmantel van Elia draagt.

Elisa reisde de weg terug die hij eerst met Elia gemaakt had. Onderweg verrichtte hij steeds een wonder in de plaatsen waar hij kwam. Bij de Jordaan maakte hij een pad door het water. In Jericho maakte hij het water gezond. En hier in Bethel kwam het wonder met de berinnen.

Elisa was in Bethel. Wij kennen deze stad maar al te goed uit de Bijbel. In de steden Dan en Bethel had Jerobeam zijn gouden kalveren geplaatst. Hier werd de God van Israël niet gediend, hier werden de kalveren, de afgoden gediend. Terwijl Elisa hier in Bethel bij een deel van het volk van God was, was hij bij mensen die hun God niet meer dienden. Zij hadden God verlaten en hadden zich nadrukkelijk van God afgewend. Geen wonder, dat zij zich ook keerden tegen de knecht van God, Elisa!

De kinderen

Hoe oud waren de kinderen? Rabbijn Dr. I.W. Slotki in Soncino Books of the Bible vetaalt het Hebreeuwse woord ne'arim met "jonge personen", dus: jonge mensen (enkelvoud: na'ar). Hij noemt hen geen "kinderen". Hij verwijst naar 1 Koningen 3:7, waar Salomo bidt: "U, HEER, mijn God, hebt mij als opvolger van mijn vader David als koning aangesteld. Maar ik ben nog zo jong en ik heb geen ervaring." Letterlijk zegt hij: "En nu, HEER, mijn God, hebt U Uw dienaar wel koning gemaakt in plaats van David, mijn vader, maar ik ben nog maar een kleine jongen en weet niet uit te trekken en thuis te komen."

Hoewel velen denken aan een zeer jeugdige leeftijd waarop Salomo koning werd (namelijk: 12 jaar), lijkt dit toch niet voor de hand te liggen. Salomo is 40 jaar koning geweest. Als hij op 12 jarige leeftijd koning geworden zou zijn, stierf hij al op 52 jarige leeftijd. Hoe kan hij daarvoor zichzelf een oude man genoemd hebben (in het boek Prediker)? En zijn zoon Rehabeam moet dan geboren zijn toen Salomo nog maar 11 jaar oud was. Rehabeam besteede de troon direct na Salomo's overlijden en was

toen al 41 jaar oud. Hoewel het niet onmogelijk is dat Salomo pas 10 jaar oud was toen hij trouwde, lijkt het toch niet voor de hand te liggen!

De NBG vertaling sprak over "een jonge man". In 1 Koningen 12:10 wordt ook over jongemannen gesproken, die dan ongeveer dezelfde leeftijd als Rehabeam moeten hebben. Zij zijn echter zijn raadgevers, waardoor niet aan te jonge mannen gedacht zal moeten worden.

Izaak werd een na'ar genoemd, hoewel hij al 28 jaar was. De broers van Jozef noemden Benjamin ook een na'ar, een kleine jongen, hoewel hij toch al over de 30 was (Genesis 44:20). Jozef was 39 jaar oud en heette nog een na'ar. Mozes noemde Jozua ook een kleine jongen, terwijl Jozua ook al de 30 gepasseerd was (Exodus 33:11). En Rehabeam was al 40 en heette nog steeds een na'ar. Na'ar, "kleine jongen" betekent dan niet "jong in leeftijd", maar "onervaren". Zo zullen wij de knapen van Bethel ook moeten zien als "onervaren" op een bepaald terrein en niet als echt jonge jongetjes.

Waarin waren zij onervaren? In hun godsdienstig leven, zegt de Talmoed (Sotah 46b). Het waren jonge mannen, die de God van Israël niet dienden. Het waren jonge mannen, die zich niet aan de Torah, de wet van God hielden (zo zeggen Rashi en Redak). "Klein" betekent dan niet, dat ze klein van lengte of klein in leeftijd waren, maar dat zij klein van geloof waren.

Wat riepen zij?

Dr. C. van Gelderen (in: De Korte Verklaring) meent, dat Elisa ongeveer 30 jaar oud geweest zal zijn en dus nog niet echt kaal geweest zal zijn. En als hij kaal geweest was, hadden de mensen dit niet kunnen zien, omdat men het hoofd altijd bedekt had. Hij meent, dat hun roepen meer de betekenis gehad heeft van "schooier", "kale jakhals". Elisa had dan wel de harige mantel van Elia bij zich en hij trad dan wel op als de opvolger van Elia, maar in hun ogen stelde hij niets voor.

Wat bedoelden zij?

De rabbijnen zeggen, dat zij Elisa met Elia vergeleken hebben. Elia was nog maar kort hiervoor ook in Bethel geweest, voordat hij naar de hemel zou gaan. Zij hadden dus nog niet zo lang geleden Elia gezien. En Elia zag er heel anders uit. "'Hij was sterk behaard, 'antwoordden ze, 'en hij droeg een leren lendendoek.' 'Dan was het de Tisbiet Elia, 'zei de koning.'" (2 Koningen 1:8)

Met hun roepen bedoelden zij: Ga ook maar naar de hemel, net als Elia, dan zijn wij jou ook kwijt, want zulke Godsgezanten als jij bent, kunnen wij missen als kiespijn. Zo spotten zij zowel met Elia als met Elisa. Zij maakten duidelijk, dat zij blij waren, dat zij van Elia verlost waren en hoopten, dat ze spoedig ook van Elisa verlost zouden worden.

Waarom waren zij zo anti Elisa? De Talmoed (Sotah 46b) wijst erop, dat Elisa hiervoor in Jericho geweest was en daar het onzuivere water gemaakt had tot drinkbaar water. De Talmoed zegt, dat mensen uit Bethel en dat moeten dan met name deze jonge mannen geweest zijn hun brood verdienden door drinkwater uit Bethel te brengen naar de mensen van Jericho. Nu hadden deze mannen hun broodwinning verloren en waren zij boos op Elisa, die zij de schuld ervan gaven. Zij realiseerden zich niet, dat zij ander werk zouden kunnen gaan doen en dat zij blij moesten zijn voor de mensen van Jericho. Zij dachten niet aan het feit, dat God Zelf een wonder verricht had. Zij hadden geen oog voor God en geen oog voor het werk van God.

De straf

Elisa vervloekte hen niet omdat zij hem belachelijk maakten, maar omdat zij zo duidelijk hun afkeer van God lieten blijken. Het feit, dat hij hen vervloekte in de Naam van de Heer maakt duidelijk, dat hij de scheldpartij niet opgevat heeft als een persoonlijke belediging van hemzelf, maar als een kwetsing van God Zelf.

De berinnen

Wij zijn zo gewend aan deze geschiedenis, dat wij waarschijnlijk niet eens in de gaten hebben, dat hier iets wonderlijks aan de hand is. Want... sinds wanneer waren er beren in het land van Israël? We lezen meerdere keren over allerlei dieren die er waren, maar slechts nog één keer over beren (1

Samuel 17:34-36). De Talmoed wijst erop, dat het een heel ongebruikelijk gebeuren is, dat hier beren waren. Klaarblijkelijk waren het beren, die speciaal door God gezonden zijn, waardoor het extra duidelijk is, dat hier een straf van God gekomen is. God stuurde zo maar een paar beren naar Bethel. Hoeveel berinnen waren er? Twee. Rabbi Shmuel Yerushalmi (in Me'am Loéz) wijst erop, dat het aantal berinnen gelijk is aan het aantal profeten dat bespot werd: twee. Hij zegt, dat de twee berinnen hier de vertegenwoordigers zijn van de twee grote profeten: Elia en Elisa.

De letterlijke vertaling van het tweede deel van dit vers luidt: "Er komen twee berinnen het woud uit en die verscheuren van hen tweeënveertig kinderen." Dit getal komen we later nog een keer tegen: "'Grijp ze levend!' beval Jehu, en de broers van Achazja werden gegrepen en bij de put van Bet-Eked ter dood gebracht. Ze waren met tweeënveertig man, en niet één bleef in leven." (2 Koningen 10:14) Het is het getal dat wij tegenkomen als de tijd van de grote verdrukking beschreven wordt: 42 maanden (Daniël 7:25 en Openbaring 11:2; 13:5).

Rabbi Shmuel Yerushalmi zegt tevens, dat het aantal gestrafte jongeren gelijk is aan de getalswaarde van de uitdrukking "van hen" in dit vers. Dit getal wijst naar de woorden Torah en heiligheid, aldus deze rabbijn. In dit getal wordt dan weergegeven, dat deze jongeren geen enkel begrip van Gods wet noch van Gods heiligheid meer hadden.

De Interpreter's Bible wijst erop, dat wij niet moeten zeggen, dat Elisa deze berinnen gestuurd heeft en dat hij dus de veroorzaker van deze straf is. Er staat alleen dat hij hen vervloekte in de Naam van de Heer. Er staat niet, wat hij gezegd heeft en ook niet, dat hij de berinnen opgeroepen heeft om te komen. Het is daarom niet Elisa geweest die de berinnen opdracht gaf om de jongemannen te straffen. God Zelf heeft dit gedaan!

Wat is "verscheurd"?

Jackson wijst erop, dat zij niet perse gedood hoeven zijn door de berinnen, maar dat zij ook ernstig verwond geweest kunnen zijn.

Een geestelijke les

Er valt een geestelijke les te leren uit deze geschiedenis. De jonge mannen uit Bethel staan model voor jonge en oudere mensen uit onze eigen tijd, die niets meer met God te maken willen hebben en de spot drijven met hen die God trouw dienen, ja, die zelfs ook de spot drijven met God Zelf. Het lijkt of ze ongestraft hun spot kunnen bedrijven. Eens zal Gods straf toch komen.

De apostel Petrus waarschuwt: "Vergeet vooral niet dat er aan het einde van de tijd spotters zullen komen, die hun eigen begeerte volgen en smalend vragen: 'Waar blijft Hij nu? Hij had toch beloofd te komen? De generatie voor ons is al gestorven, maar alles is nog steeds zoals het sinds het begin van de schepping geweest is.'" (2 Petrus 3:3,4)

Daarom hebben wij hier een duidelijke les voor jongeren en voor ouderen, om dicht bij God te blijven, niet van Hem en niet van Zijn wegen af te dwalen, geen eigen manier om God te dienen te bedenken, maar trouw voort te gaan op het pad van de Heer.